

ga naš ugled in obenem učvrstuje našo organizacijo. Večjega pomena za posameznika osebno, v socialnem smislu je Učiteljska posojilnica, ki prav rada prisloži v potrebi in nadlogi socialno potrebni s posojilom na pomoč. In če končno pohvalno omenjam samaritansko ustanovo Samopomoči ter zbirko za učiteljski konvikt, sem omenil vse, kar imamo v organizaciji, ki meri več ali manj na institucije socialnega pomena.

Učiteljska organizacija pa ne sme ostati samo pri tem, kar je, temveč napočila je ona doba, ko bo treba misliti na one socialne institucije, ki bodo vsake-mu posamezniku naše velike organizacije nudile zlasti ob urah potrebe, težav in nadlog primerno pomoč, uteho in lajšanje telesnih in duševnih bolečin. — To kar imamo, vzdržujmo in negujmo ter vskljknimo z našim Bosancem: »Imamo nekaj, hvalu Bôgu i za to!« — toda naše delo se tu ne sme ustaviti, naprej, više, gorj na solčno planjavo, v kraljestvo socialnih dobrin.

Moralno je sicer vezana država lajšati ob priliki nezgod in trpljenja naše bolečine, lajšati nam naše gorje, toda tista vez je dostikrat, zlasti ob naši politični razoranosti — preperela in ne drži, odvisna je od pičlega fonda vladnega budžeta.

Spričo velikega števila naših socialnih potreb in nadlog, spricho naše velike organizacije bi ne bilo modro, še manj koristno zanašati se na vladno pomoč. Naša stremjenja morajo iti v tem globje, intenzivneje s pogledom na široko in v daljavo, da z magično silo privedemo vse člane našega stanu k skupnemu socialnemu delu in do razumevanja reka: »Pomagaj si sam in Bog ti pomore«.

Na socialnem polju je treba nujnega dela, ker nas sicer prehite dogodki in dejstva, prehite nas socialni problemi, ki se pojavljajo zlasti med trpečimi masami celega sveta. S polno paro je treba zlasti našemu stanu delati na tem polju. Tudi naši organizaciji se je na tem polju treba zganiti, da nastopimo pota, ki so za današnje čase in socialne odnose posameznikov neobhodno potrebna.

O mizernem našem stanju — kaj bi govoril! Beda in pomanjkanje vsepovsod. Najbridkejši je položaj naših članov v slučaju boleznj in smrti. Smrtnega kvartala ni več in kakor vsa znamenja kažejo, tudi več ne bo, pa če bi bilo kaj, bo e malenkost. Ko položi bolezni na bolniško posteljo tovarišico, tovariša, mu ne zbolj le telo, tudi duša omahne polna zločestih skrbi in misli. In ko zamahne smrt v učiteljski rodbini s svojo koso, tedaj prevzame preostale obup. Ničesar ni, grenke solze po izgubi ljubega potencira gorje bede in pomanjkanja. — Treba zdravnika, bolnice, operacije, leka. Odkod, kako?! — Duša se trga očetu, materi, ko gleda kako gine nadvse ljubljeno dete brez pomoči — in vendar bi se ga rešilo lahko, če bi bila pomoč tu. — Kal boleznj se ji zajeda v skrbi in dela strpljeno telo. Vidi rešitev: Tam na obali sinje Adrije vsaj dva, bodisi en mesec počitka in zopet bi bila zdrava, čvrsta, polna agilnosti, s koliko ljubeznijo bi delala dalje. Pa zaklenjena so vrata — ni ga, ki bi jih odprl, zato gine in izgine. — Tako v družini, tako pri samcih, samicah našega stanu. In slednjih, kdo se usmili, kdo ima čutečo dušo zanje? Kje je samaritanska roka, ki bi jih negovala. Če nimajo sredstev, gorje jim, kadar jih položi bolezni v posteljo.

To poglavje bi bilo dolgo, dolgo do neizčrpnosti. Glejte in tu je sedaj naše polje, tu čaka težko a hvaležno delo — ne samo naše organizacije, temveč vsega učiteljstva. Če se učiteljstvo že na stanovsko političnem polju res ne more najti pri skupnem delu, tu se lahko snide in tesno združi, ker socialno vprašanje je vsem skupno.

Kaj imamo v tem pogledu mi? Ničesar. Delavci imajo svoje zavarovalnice, oskrbovalnice, železničarji svoj socialni fond, rudarji svoje bratske skladnice in v novejšem času tudi posli svoje zavarovalnice in vsi, vsi, ki imajo vsaj po socialnem zboljšanju svojega bitja in žitja, le mi, učiteljstvo — inteligent med inteligenti — nima do danes kljub svoji veliki organizaciji ničesar, ki bi imelo vsaj nekaj leka za njegov bedni socialni položaj ob priliki potrebe in nadlog. Premišljal sem mnogo o tem nedostatku naše organizacije, videl sem pomanjkljivost in rečem, da dosihdob je vsaj deloma odpustljiva brezbriznost na socialnem polju, toda odlašati se ne sme in ne more več že radi tega, ker je ogroženo naše zdravje, stanovski ponos.

Mislil sem mnogo o socialnem pokretu naše organizacije in slednjič sem si osnoval načrt k rešitvi perečega vprašanja. Zamislil sem si stvar tako-le: »Učiteljstvo Slovenije si ustvari kakor vse

druge institucije iz nič — svojo socialno ustanovo, iz katere bo črpal vsak posameznik ob času sile in potrebe lek svojim ranam. Naložimo si v ta namen prostovoljno davek, ki ga bo izplačila oblast odtegovala od naših plač tako, kakor vsak drugi davek. Ta davek se steka v Socialno ustanovo učiteljstva Slovenije (okrajšano »Suus« — kar pomeni »Svoj«). Ta skupni davek pod imenom »Suus« upravlja in nadzoruje Upravni svet in Nadzorstvo Suusa, ki sta izvoljena po celokupnem učiteljstvu Slovenije. — Poudarjam, da bi bila ta izvedba prav lahka. O tem sem preje razpravljal z najmerodajnejšimi činitelji, ki so mi telnično izvedbo osigurali. Brez posebnih stroškov in truda bi se to vršilo zlasti že radi tega, ker bi se ta davščina odmerjala in odtegovala pri studencu, to je pri nakazalnih plač. V tem primeru bi odpadli vsi stroški upravnega aparata, ker bi mesečno le ena položnica za celokupni prispevek učiteljstva Slovenije zadostovala. — Vprašanje nastane, ali naj bi bil ta davek obvezen, ali neobvezen. Oboje je lahko, toda z gotovimi razlikami. Če se uvede obvezen davek za »Suus«, tedaj potrebujemo v to svrhu zakona; v neobveznem primeru pa se izvrši to v obliki društva. Slučaj obveznosti bi bil izdatnejši in obširnejši, drugi slučaj lažje izvedljiv in prostejši. Na obširnosti in izdatnosti bi pa sigurno pridobil, čim bi se članstvo zavedalo velike socialne pomembnosti te ustanove. Za svojo osebo bi se ogreval za drugi primer že radi tega, ker vem, da so še tovariši in tovarišice, ki v svojih dobrih socialnih razmerah ne pojmujejo ali ne bi hoteli poimovati te socialne ustanove in bi s svojim zabavljanjem in prerekanjem več škodili, kakor s svojimi doneski koristili. Vendar pa sem uverjen, da jih bo tek časa vse privedel v hišo »Suusa«. — Kdo naj bi bil deležen, oziroma obvezen član Suusa? Vsak aktiven, bodisi definitiven ali provizoričen državen učitelj, učiteljica v Sloveniji osnovnih, meščanskih, strokovnih šol, vrtcev in zavetišč. Da je vse žene učiteljice in pa vsi oni upokojeenci in upokojenke, ki bodo svoj pokoj nastopili po ustanovitvi Suusa.

Namen Suusa je pomagati z denarnimi zneski članom v nesrečah in nezgodah, izplačati določeno svoto v slučaju smrti ustanoviti glavnicu, s katere pomočjo bi se mogla udeležiti vsa socialna vprašanja v zdravstvenem oziru, kakor: zdravljenje po bolnicah, kopalniških, sanatorijih in slednjič ustanavljanje učiteljskih domov. — Seveda je to širok program, ki bi se dal le v teku časa popolnoma rešiti. Dolžnosti članstva bi bile dovoliti mesečni prispevek od svojih plač. Ta dolžnost bi jih vezala za gotovo dobo let. Po projektu, ki sem ga izvršil, sem določil dobo 15 let. Po preteku te dobe, odpade vplačevanje. Oženjeni bi bili dolžni plačevati tudi za svoje žene, kar je samo obsej umljivo. Članstvo bi imelo vse pravice do Suusa, tedaj prejemati v slučaju potrebe, nezgod in nesreče denarne podpore, kakor bi jih določil v to izdelani statut, da je do vseh socialnih dobrin, ki bi jih nudil »Suus« in seveda aktivno ter pasivno volilno pravico v Upravni svet in Nadzorstvo.

Dohodki »Suusa« bi bili: redni mesečni prispevki članstva, darila, zbirke, ustanove, dohodki prireditvev, volila itd. To bi bilo le v glavnem nekaj obris zamisljene »Suusa«. — Vse drugo je stvar statuta, ki ga imam sicer izdelanega, toda nimam namena podrobno izvedbe danes obravnavati, ker bi to potrebovalo dokaj časa in tehtnega razmišljanja.

Nadaljevanje v torkovi, kongresni številki.

Pristopite k „Jugoslovanski Matici“!

Zadnje vesti.

PODALJŠANJE VELJAVNOSTI ŽELEZNIŠKIH IZKAZNIC.

Zaradi izletov je ministr. saobračaja podaljšalo veljavnost žel. izkaznic za državno progo do vključno 12. avgusta, ravnateljstvo južne železnice pa do 15. avgusta.

Darujte 7% državno posojilo Učiteljskemu konviktu in Učiteljskemu domu!

Iz naše stanovske organizacije.

Iz glavnega odbora UJU v Beogradu.

- +glo Član Glavnog odbora UJU.
1. Predsednik: Milutin Stanković, urednik Nar. Prosv. in učitelj iz Beograda;
 2. Podpredsednica: Jelisaveta Vavra, učiteljica iz Zagreba;
 3. Podpredsednik: Milan V. Popović, učitelj-ref. min. prosvete;
 4. Tajnik: Antonije Mladenović, učitelj iz Beograda;
 5. Blagajnik: Steva U. Dorđević, učitelj u penziji iz Beograda;
 6. Članovi: Mih. Jović, učitelj u penziji iz Beograda;
 7. Mih. Stanojević, učitelj u penziji iz Beograda;
 8. Vlada K. Petrović, učitelj iz Beograda;
 9. Jov. P. Jovanović, šef kabineta min. prosvete;
 10. Savka Radičevićeva, škol. nadzornica iz Beograda;
 11. Mih. Stefanović, učitelj iz Vrnja;
 12. Milan Smiljanić, škol. nadzornik iz Zaječara;
 13. Spasoje H. Popović, učitelj iz Bitolja;
 14. Marko Simonović, škol. nadz. iz Skoplja;
 15. Mićo Vukčević, učitelj iz Podgorice;
 16. Sava Semić, učitelj iz Mostara;
 17. Nedeljko Lazarević, učitelj iz Sarajeva;
 18. Ivo Radovanović, škol. nadz. iz Splita;
 19. Anton Gnuš, ravnatelj iz Dola kod Hrastnika;
 20. Rista Sušljic, učitelj iz Sarajeva;
 21. Jova Ilić, učitelj iz Sarajeva;
 22. Josip Škavić, prof. učit. škole iz Zagreba;
 23. Anton Tunkl, učitelj iz Zagreba;
 24. Aleksandar Devčić, učitelj iz Splita;
 25. Antun Kačić, učitelj iz Splita;
 26. Luka Jelenc, ravnatelj iz Ljubljane;
 27. Rudolf Dostal, strok. učitelj iz Ljubljane;
 28. Dimitrije Sokolović, učitelj iz Beograda;
 29. Vasilija Stojanovička, učiteljica iz Beograda;
 30. Dragutin Sirotanović, učitelj iz Vel. Bečkereka;
 31. Joca Oreščanin, učitelj iz Zagreba.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

- + Pov. Člane Pov. UJU Ljubljana opozarjamo na sklep pokrajinske skupščine v Ptutu glede izdaje posebne knjižice »Šolski oder«, ki se glasi: Člani pov. UJU se pozivajo, naj pošljejo tiskovnemu odseku takoj primerne rokopiše, igre spevoigre dialoge itd., ki jih bo tiskovni odsek pričel izdajati kot redne zvezke male knjižnice pod imenom »Šolski oder« v korist narodno prosvetnega odseka in proti primerni odškodnini avtorjem.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

+ 50letnica slovenjebistriškega učiteljskega društva. Pozdravni govor predsednika. Minilo je 50 let izvenšolskega kulturnega dela tuokrajnega učiteljskega društva. Čast in veselje mi je, da pozdravljam ob priliki proslave tega dogodka vse velečeniene goste kakor tudi vse tovariše in tovarišice. V imenu učiteljskega društva ključem vsem dobrodošli pri naši proslavi. 50letno izvenšolsko delovanje tuokrajnega učiteljskega društva je doneslo mnogo koristi učiteljstvu samemu, mnogo koristi šolam in šolskim občinam. Predavanja, debate, razgovori, so učiteljstvo seznanjali z novodobnimi pedagoškimi in šolskimi vprašanji, bodrili k nadaljnjemu razmišljanju in umnemu, intenzivnemu delu v šoli. Razkropljeni po raznih šolah, večkrat brez prilike razumnega inteligentnega razgovora, samotari mnogi izmed nas v oddaljenih krajih. Duševni obzor se mu pogloblja v domače razmere, a obenem zožuje. Zbranstvo duha mu je sicer v korist, omejevanje duševnega obzorja pa bi mu znalo biti v škodo. To škodo odvrta učiteljsko zborovanje.

Ono zbira svoje člane k sestankom, kjer se podavaio nove misli, kjer se ob izražanju raznih mnenj bistrijo pojmi, da izgineva enostransko mišljenje, ki ga rada ustvaria duševna samota. Konjur je lasten napredek srčna zadeva, ta se oklepa učiteljskega društva kot neobhodno potrebne duševne opore.

S hvaležnostjo se danes spominjamo onih mož, kateri so nam pred 50 leti ustanovili naše društvo. Od teh tovarišev še žive 3. (Nadučitelji v pok. Unger v Mariboru, Moge v Št. Lovrencu in Majhen v Studencih). Želim vsem našim najstarejšim veteranom, da jim v miru in sreči poteko življenja dnevi.

V slogi je moč. Vsak posamič izmed nas ne šteje, ne velja dosti. Združeni pa smo faktor katerega je treba upoštevati.

Misel enega izmed nas je pač misel posameznika. Ako pa postane misel nas vseh postane lahko splošno mnenje, ako io razširjamo vsi. Znanje enega izmed nas prinaša korist njegovemu šolskemu okolišu; ako pa se razširi to znanje potom učiteljskega društva med nas, koristi to 12 šolskim okolišem. Delo, ki ga vsak izmed nas opravlja, je koristno, važno a je delo enega; kar pa stori učiteljsko društvo, je delo 51 inteligenc, je torej vsestransko preudarieno in smotreno. Kar smo prejeli od naših prednikov, moramo spošljeno izročiti našim naslednikom. Skrbeti, delati nam je zato da združimo naše društvo pri svojih zborovanjih vse učitelje našega okraja k skupnemu duševnemu delu in izpolnitve vsakega izmed nas v pedagoškem, metodiskem in življenieznanstem oziru. Združevati nas mora v medsebojnem priateliskem spoznanju in ljubezni, da bomo čim najboljši učitelji-vzgojitelji, dobri tovariši, sploh dobri ljudje.

Naše društvo mora vzgojevati vse mlade novodošle moči v resne zanesljive de'avce v dobre priateliske tovariše.

Tako urejeno učiteljsko društvo bo najlepši spomenik onim, ki so nam pred 50 leti ustanovili naše društvo. Blag jim spomin! Nam pa, ki stojimo danes na njihovem mestu, nam pa zaključem: Čvrsto na delo tovariši kakor dosedaj da nam društvo vztraja in se razvija do uspešne popolne izvršitve svoje naloge.

+ SLOVENJEBISTRISKO UČITELJSKO DRUŠTVO JE SLAVILO PETDESETLETICO DRUŠTVENEGA OBSTOJA V PRIJAZNIH STUDENCIH DNE 2. JUNIJA 1923.

S prijetnim zadoščenjem so zborovalci opazili na cerkvenem stolpu, na šoli in na nekaterih zasebnih poslopijih zastave v nozdrav prišlecem.

V lepi studeniški cerkvi je ob 10. uri g. župnik Čede daroval tiho mašo za umrle člane našega društva. Nato smo se zbrali v lepo okrajeni šolski sobi k slavnostnemu zborovanju, ki ga je otvoril društveni predsednik tovariš Karbaš ob navzočnosti nadzornikov g. Lichtenwallnerja, g. Černeja in g. Koronca, g. župnika Čedeja, tov. Kržiča kot zastopnika konj. učit. društva, gostov tovarišice Negovetičeve, g. Svetlinove, gđc. Logarjeve g. Vrtovškove in g. Fabičeve in članov domačega učiteljskega društva.

Predsednik prirčno pozdravlja navzoče ter prečita čestitke častnega člana g. dr. Bezjaka, nadzornikov g. Jurkota in g. Flereta, častnih članov in bivših dolgoletnih predsednikov tov. Polanca in tov. Sabatija, tovarišev Tomažiča, Vodenika in Kregarja ter v izbranih besedah oriše pomen učiteljskega društva ter omenja, da izmed ustanoviteljev slovenjebistriškega učiteljskega društva še žive tovariši: Majhen v Studencih, Kristl v Slovenski Bistrici Unger v Mariboru in Moge v Sv. Lovrencu. V svojem govoru povdarja da bo najlepši venec spomina živim kakor umrlim ustanovnikom našega društva če vsi delujemo v društvu, ki nat vztraja in se razvija do uspešne popolne izvršitve svoje naloge.

Z navdušenimi besedami se spominja Njega Veličanstva kralja Aleksandra in kraljice Marije ter pozove navzoče, da zapoje »Bože pravde«.

Nadzornik gosp. Lichtenwallner pozdravlja društvo v imenu pristojne oblasti, čestita mu na peldesetletnem plodnosnem delovanju na stanovskem in kulturnem polju omenja med drugim, da je zgodovina učiteljskega društva zgodovina neprestano in izpopolnjevanju stremčega in za svoje pravice se borečega stanu ter bodri mlade tovariše in tovarišice, naj se tesno oklepajo organizacije, češ, čimboi se razvija kulturno in politično življenje kakega naroda, tem manj doseže poedinec tem bolj rabi opore in združitve.